

«ЗЕЛЕНИЙ» БІЗНЕС ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Каличева Н. Є., д.е.н., професор (УкрДУЗТ)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3523-1071>

Ємельянов Г.В., магістр, (УкрДУЗТ)

Луньов К. П., магістр (УкрДУЗТ)

Розвиток сучасних ефективних технологій, актуальні суспільно-політичні виклики та поглиблення конфлікту між людством і природою зумовлюють виникнення нових проблем у сфері зменшення негативних впливів та захисту довкілля. В умовах сучасних глобальних викликів сталий розвиток стає необхідною стратегією для зниження екологічного навантаження на планету, сприяючи одночасно економічному поступу та соціальній стабільності. Дослідження присвячене проблематиці розвитку «зеленого» бізнесу в нашій країні. Зазначено, що успіх «зеленого» підприємництва значною мірою залежить від здатності демонструвати високу якість продукції та її екологічні переваги, що досягається шляхом впровадження екоінновацій. Власники «зеленого» бізнесу прагнуть запропонувати товари й послуги, цінність яких полягає не лише у функціональних характеристиках, але й у мінімалізації впливу виробничих процесів на довкілля. Відмічено ініціативні державні проекти щодо підтримки «зеленого» бізнесу в Україні.

Ключові слова: екологія, захист довкілля, сталий розвиток, підприємство, стратегія, екоінновації, бізнес, бізнес-процес, державна підтримка

"GREEN" BUSINESS AS THE BASIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF UKRAINE

Kalicheva N., doctor of economic sciences, professor (USURT),

Emelyanov G. V., master (USURT),

Lunyov K. P., master (USURT)

In the modern world, humanity faces numerous environmental challenges that threaten not only the environment, but also economic stability and social well-being. Global problems such as climate change, environmental pollution, depletion of natural resources and reduction of biodiversity require urgent and comprehensive solutions. In this context, the concept of sustainable development acquires special importance, offering a balanced approach to combining economic growth, environmental sustainability and social responsibility. The development of modern effective technologies, current socio-political challenges and the deepening conflict between humanity and nature lead to the emergence of new problems in the field of environmental protection and reducing negative impacts. In the context of modern global challenges, sustainable development becomes a necessary strategy for reducing the environmental burden on the planet, while simultaneously contributing to economic progress and social stability. The study is devoted to the issue of the development of "green" business in our country. It is noted that the success of "green" entrepreneurship largely depends on the ability to demonstrate high product quality and its environmental benefits, which is achieved through the implementation of eco-innovations. Modern eco-innovations demonstrate

environmental benefits, which are reflected through the development of new processes, methods, practices, systems and products aimed at reducing or avoiding environmental damage. They are increasingly integrated into business strategies, creating competitive advantages for enterprises. Such innovations increase the environmental efficiency of companies, reduce energy costs of production and strengthen their competitiveness. . The owners of such companies strive to offer goods and services, the value of which lies not only in functional characteristics, but also in minimizing the impact of production processes on the environment. Initiative state projects to support "green" business in Ukraine are noted. Effective state support is an undeniable factor in ensuring environmentally friendly development of business entities, which includes mechanisms for providing interest-free loans, subsidies, grants or tax breaks to stimulate effective solutions to environmental problems both by the enterprises themselves and with the participation of external investors. This approach expands the possibilities for financing and developing technologies for research institutions working to improve the environmental situation and optimize technologies in industries with a significant environmental impact. In the long term, it is important to ensure close cooperation between environmentalists and enterprises through mediation to develop effective strategies to prevent environmental crises and quickly eliminate their consequences.

Keywords: ecology, environmental protection, sustainable development, enterprise, strategy, eco-innovation, business, business process, state support.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. У сучасному світі перед людством постають численні екологічні виклики, які загрожують не лише довкіллю, але й економічній стабільності та соціальному благополуччю. Глобальні проблеми, такі як зміна клімату, забруднення навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів і скорочення біорізноманіття, потребують невідкладних та всебічних рішень. У цьому контексті особливого значення набуває концепція сталого розвитку, що пропонує збалансований підхід до поєднання економічного зростання, екологічної стійкості та соціальної відповідальності.

Основні принципи сталого розвитку акцентують необхідність інтеграції економічних, екологічних і соціальних параметрів у процес ухвалення рішень. Це передбачає раціональне споживання ресурсів, мінімізацію забруднення навколишнього середовища, утвердження соціальної рівноправності та підвищення рівня життя. Водночас важливу роль відіграють змінені моделі споживання, покращення виробничих процесів і впровадження інновацій з метою зменшення шкідливого впливу на природу.

Так, основною особливістю «зеленого» бізнесу, як базису стратегії сталого розвитку, є спрямованість на задоволення потреб суспільства у продукції та послугах із мінімальним негативним впливом на природу, сприяючи її збереженню. Ідея його становлення базується на зростаючій екологічній свідомості громадян, що породжує попит на екологічно чисті продукти та послуги. Сьогодні цей тренд тільки набуває сили, посилюючи можливості для розвитку таких підприємств.

Для досягнення конкурентоспроможності «зелені» компанії потребують ґрунтового аналізу споживчих очікувань, розробки дієвих маркетингових стратегій та переконливої презентації переваг своєї продукції. Такі підприємства можуть стати рушієм трансформацій у бік «зеленого» майбутнього. Хоча темпи впровадження екологічних практик можуть варіюватися залежно від галузі, кожен сектор має потенціал для підвищення своєї екологічної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Проблематика сталого розвитку економіки, в тому числі в контексті формування

«зеленої» економік та екологізації бізнесу, розкрита роботах Букреевої Д., Мірошниченко В., Чайковської М., Омельчук Д., Боровика Ю., Єлагіна Ю., Полякової О., Поясник Г., Орловської Ю., Чалої В., Кумачової А. та інших [1-9], де обґрунтовано необхідність вирішення проблем становлення «зеленої» економіки в Україні та важливість удосконалення правового регулювання у суспільстві та у відносинах між суб'єктами господарювання і охороною навколишнього середовища, а також визначено стратегічні пріоритети розвитку «зеленої» економіки шляхом реалізації інноваційних підходів до ролі держави у цьому контексті для досягнення сталого розвитку суспільства у майбутньому.

Запровадження «зеленого» бізнесу має тісний і позитивний зв'язок з фінансовими ресурсами, а орієнтація на збереження довкілля разом із заохоченням до ощадливого використання ресурсів відіграють важливу позитивну роль у розвитку економіки країни, що підкреслено в багатьох дослідженнях [2-4, 9]. Проте, незважаючи на значний обсяг наукових робіт у сфері розвитку «зеленої» економіки, багато питань, пов'язаних зі впровадженням цієї концепції в діяльність підприємств, залишаються відкритими.

Метою статті є дослідження основних тенденцій та перспектив розвитку «зеленого» бізнесу в контексті реалізації концепції сталого розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сталий розвиток передбачає гармонійне поєднання економічного зростання, соціальної відповідальності та екологічної стабільності. Його головна мета - забезпечення довгострокової життєздатності суспільства та планети загалом. Це підхід, який враховує не лише фінансові показники, але й соціальні та екологічні аспекти, наголошуючи на необхідності раціонального використання ресурсів для майбутніх поколінь. Концепція сталого розвитку наголошує на задоволенні потреб сучасного суспільства

без шкоди можливостям наступних поколінь.

Зростаючий попит на екологічні товари і послуги стимулює бізнес адаптувати виробничі технології та методи до підвищених очікувань споживачів, які готові платити за продукти з меншим впливом на довкілля [10].

Популярність ідеї «зеленого» бізнесу зростає через посилення усвідомлення впливу людської діяльності на природу:

- держави запроваджують суворіші екологічні стандарти та надають стимули для розвитку чистих технологій;

- населення стає більш обізнаним і відповідальним у виборі товарів, зважаючи на їхній екологічний слід.

Наведені фактори стимулюють попит на інноваційні рішення в таких галузях, як енергоефективне будівництво, переробка відходів, відновлювальна енергетика та очищення води.

Сьогодні «зелений» бізнес зосереджує свою діяльність на екологічній стійкості, використанні відновлюваних ресурсів та мінімізації негативного впливу на довкілля. При його запровадженні важливо врахувати такі аспекти:

- «зелений» бізнес не лише відповідає встановленим екологічним стандартам, але й прагне перевершити їх, розвиваючи способи скорочення шкідливого впливу на природу;

- він може пропонувати як традиційні, так і інноваційні продукти й послуги, створені з мінімальним впливом на екосистему;

- крім того, він використовує ресурси та енергію, отримані екологічно прийнятними методами.

Абсолютно «зелених» бізнесів існує дуже мало, однак багато підприємств (від великих корпорацій до малого бізнесу) вже помітно зменшують свій екологічний слід. Деякі компанії переходять на безвідходне виробництво, де всі матеріали переробляються чи утилізуються. Інші впроваджують закриті системи

водокористування або використовують виключно вторинну сировину. Такі рішення не лише знижують екологічний вплив, але й зазвичай приймаються з точки зору довгострокової фінансової вигоди [11].

Відзначимо, що перехід України до сталого розвитку стане можливим за умов переорієнтації науково-технологічного прогресу та запровадження технологій, спрямованих на економію ресурсів, енергії та води. Важливим пріоритетом є активне використання високотехнологічних рішень-екоінновацій, котрі поступово замінюватимуть ресурсомісткі підходи, закладаючи основу для створення нової моделі економічного розвитку.

Екоінновації є специфічною концепцією, яка робить акцент на мінімізації негативного впливу нововведень на людське суспільство, виділяючи її серед інших підходів.

Сучасні екоінновації демонструють екологічні переваги, що відображаються через розробку нових процесів, методик, практик, систем та продуктів, спрямованих на зменшення або уникнення шкоди для довкілля. Вони все частіше інтегруються у бізнес-стратегії, створюючи конкурентні переваги для підприємств. Такі інновації підвищують екологічну ефективність компаній, скорочують енергетичні витрати виробництва та посилюють їхню конкурентоспроможність.

Додана вартість екоінновацій проявляється у різних етапах створення цінності й може набувати як радикальної форми (наприклад, трансформація ланцюга створення вартості), так і поступових змін (удосконалення вже наявних компетенцій). Однак на шляху впровадження таких інновацій існують стримуючі фактори: інертність поведінки людей, опір нововведенням, брак знань про глобальну екосистему чи зосередженість стейкхолдерів на короткострокових вигодах.

Успіх запровадження екоінновацій потребує системного підходу, що включає оновлення ключових показників

ефективності, створення міцної взаємодії з клієнтами та формування екологічно орієнтованого іміджу бренду. Це передбачає не лише зміну продуктів, а й переосмислення місії компанії, нові PR-стратегії та поширення достовірної інформації щодо результатів екологічних ініціатив.

Загалом екоінновації виступають визначальним чинником переходу підприємств до сталого виробництва.

Готовність підприємств до впровадження екоінновацій є показником їхнього прагнення адаптуватися до ринкових умов і підвищити конкурентоспроможність. Особливо важливо зосередитися на екологічній конкурентоспроможності, що визначає здатність підприємства ефективно реагувати на екологічний тиск з боку споживачів і виробників, використовуючи ці виклики як можливості для поліпшення стану довкілля.

Для досягнення очікуваних результатів від інноваційної діяльності необхідно зміцнити або створити екоінноваційний потенціал підприємства. Це дозволить підвищити загальну ефективність компанії та інтегрувати екологічні пріоритети в її стратегії.

Відзначимо, що в сьогоденні реаліях головний виклик для «зеленого» бізнесу полягає у створенні умов, які допоможуть підприємствам перейти до більш екологічно орієнтованої діяльності. Так, у більшості нормативних документів нашої країни екологізація виробництва наразі відображена лише частково - переважно через фінансове стимулювання енергозберігаючих та екологічних технологій [12].

Ключовими проблемами в контексті екологічного регулювання, особливо для підприємств малого та середнього бізнесу, залишаються такі аспекти:

- різноманітність і складність видів діяльності, що впливають на природу та масштаб екологічних викликів;
- велика кількість суб'єктів і

пов'язана з цим недостатність інформації регулюючих органів про ступінь їх відповідності вимогам;

- обмежені ресурси малого бізнесу, які ускладнюють виконання екологічних норм і стандартів;

- низька обізнаність підприємців про важливість мінімізації впливу на довкілля та дотримання вимог екологічного законодавства.

Екологічне регулювання в Україні не передбачає комплексних дозволів, які охоплювали б усі аспекти впливу на навколишнє середовище. Підприємствам необхідно отримувати окремі дозволи на викиди в атмосферу, скидання стічних вод та утилізацію твердих відходів. До того ж відсутнє чітке розмежування між великими забруднювачами і виробництвами з низьким рівнем екологічного ризику. Органи екологічного контролю на регіональному рівні мають значний ступінь свободи у визначенні суб'єктів регулювання, через що вимоги можуть варіюватися залежно від області. У певних регіонах встановлено суворі рамки з необхідністю отримання численних дозволів, тоді як в інших такі вимоги можуть бути мінімальними.

Зауважимо, що дотримання екологічних норм і впровадження кращих практик є важливими для сталого розвитку. Державна підтримка допомагає значно зменшити витрати підприємств на виконання екологічних вимог, водночас забезпечуючи ефективніше дотримання стандартів з боку бізнесу. Це також оптимізує витрати органів регулювання, сприяючи підвищенню якості контролю та впровадження правозастосування [13].

Особливу увагу необхідно приділити малим і середнім підприємствам, які найчастіше стикаються з проблемами через обмежені ресурси або недостатнє розуміння законодавчих вимог. Спеціальні заходи підтримки цієї категорії бізнесу можуть забезпечити значний позитивний ефект.

Так, сьогодні в нашій країні

державна підтримка «зеленого» бізнесу реалізується через різні ініціативи, зокрема за участі Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження (Держенергоефективності), яке відповідає за розробку та реалізацію комплексної державної політики у сфері енергоефективності, енергозбереження та використання альтернативних видів палива. Місія агентства полягає у впровадженні політики раціонального використання енергетичних ресурсів, сприянні процесам декарбонізації та забезпеченні переходу до «зеленої» економіки, враховуючи європейські принципи сталого розвитку [14].

Основними пріоритетами діяльності Держенергоефективності є [14]:

- забезпечення енергетичної незалежності та безпеки України;

- скорочення енергоємності національної економіки;

- підвищення конкурентоспроможності держави;

- попередження явища енергетичної бідності серед населення;

- зменшення шкідливих викидів і сприяння декарбонізації;

- підготовка до повного членства України в Європейському Союзі.

Також створено «Зелену платформу», розроблену на базі Міністерства економіки, яка функціонує як цифровий довідник фінансових програм для бізнесу. Платформа для допомоги суб'єктам господарювання у фінансуванні «зелених» ініціатив. Адже «зелене» фінансування є важливим інструментом для підтримки проєктів, компаній й громад, спрямованих на мінімізацію негативного впливу на довкілля, підвищення енергоефективності та сприяння сталому розвитку [15].

«Зелене» фінансування відкриває нові можливості для отримання вигідних умов фінансування, модернізації виробничих процесів, зниження витрат і виходу на нові ринки. Основними його принципами є [15]:

- екологічна спрямованість — пріоритет для проєктів із чітко вимірюваними екологічними результатами;
- прозорість і підзвітність — обґрунтованість досягнутих цілей та регулярний моніторинг результатів;
- справедлива трансформація — доступність фінансування для широкого кола учасників, включаючи бізнес, державні й муніципальні підприємства та місцеві громади;
- фінансові стимули — надання грантів, пільгових умов кредитування та технічної допомоги задля заохочення до змін.

Крім того у 2024 році у країні запрацював Офіс зеленого переходу, котрий є незалежним консультативно-дорадчим органом, який надає підтримку та рекомендації Міністерству економіки України, а також іншим зацікавленим сторонам, у впровадженні реформ, пов'язаних із «зеленим» переходом. Його основною метою є перетворення «зеленого» переходу як рушійну силу для відновлення, модернізації та економічного зростання України, забезпечуючи при цьому збереження конкурентоспроможності економічних галузей [16].

Діяльність Офісу спрямована на підтримку Міністерства економіки у таких ключових напрямках «зеленого» переходу [16]:

- проведення аналізу поточного стану, потенційних можливостей і ризиків для економіки України з метою формування ефективної державної політики у сфері зелених реформ;
- сприяння у залученні фінансування для забезпечення процесів зеленого переходу на національному рівні та координація відповідної діяльності;
- моніторинг і виконання національного плану енергетики та клімату (НПЕК), а також плану дій для просування системних реформ;
- розвиток і посилення ролі бізнес-спільноти у реалізації цілей зеленого

переходу;

- підвищення потенціалу та залученості ключових зацікавлених сторін до процесів реалізації екологічних перетворень.

Таким чином, впровадження й участь у «зелених» ініціативах відкриває бізнесу доступ до привабливіших умов фінансування, сприяє розвитку партнерських відносин і полегшує вихід на міжнародні ринки.

Висновки. Сталий розвиток підприємств є невід'ємною частиною загальної стратегії сталого розвитку, оскільки бізнес відіграє ключову роль у використанні природних ресурсів та формуванні економічних процесів. Упровадження моделей сталого розвитку в діяльність компаній дає змогу зменшити негативний вплив на довкілля, раціоналізувати використання ресурсів і сприяти соціальній рівновазі.

Екологічний розвиток бізнесу передбачає впровадження принципів сталого розвитку, спрямованих на зменшення негативного впливу на довкілля, застосування енергоефективних технологій, раціональне управління відходами та використання екологічно безпечних матеріалів. Такий підхід сприяє збереженню природних ресурсів, підвищенню конкурентоспроможності, дотриманню екологічних норм, залученню відповідальних споживачів і відкриває доступ до спеціалізованого «зеленого» фінансування.

Інтеграція екологічних принципів у роботу підприємств є не лише етичним кроком, але й вигідним з економічної точки зору в умовах сучасного ринку. Водночас значну роль у цьому процесі відіграють споживачі, адже їхня екологічна свідомість формує поведінку під час ухвалення рішень про покупки та сприяє розвитку відповідальних підходів у бізнесі.

Дієва державна підтримка є беззаперечним фактором забезпечення екологоорієнтованого розвитку суб'єктів господарювання, що включає механізми

надання безпроцентних кредитів, субсидій, грантів чи податкових пільг для стимулювання ефективного вирішення екологічних проблем як самими підприємствами, так й за участі зовнішніх інвесторів. Такий підхід розширює можливості у фінансуванні та розвитку технологій для науково-дослідних установ, що працюють над покращенням екологічної ситуації та оптимізацією технологій у виробництвах зі значним екологічним впливом, так званими екоінноваціями.

У довгостроковій перспективі важливо забезпечити тісну співпрацю між екологами та підприємствами за посередництва для розробки ефективних стратегій запобігання екологічним кризам і швидкого усунення їхніх наслідків.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Букреєва Д., Коваленко Т., Манукян А. «Зелені» стратегії для сталого розвитку підприємства та підвищення ефективності його діяльності. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-121>
2. Мірошниченко В. В., Тьорло В. О. Проблеми становлення «зеленої» економіки в Україні. Наукові записки На УКУМА. *Економічні науки*. 2018. № 3. С. 83-88.
3. Чайковська М. А., Глуценко Г. Ю. «Зелена економіка» як складова досягнення стабільності в державі. *Економіка та підприємництво*. 2016. Вип. 36-37. С. 207-215.
4. Омельчук Д. С. Втілення зеленої концепції в стратегію діяльності бізнесу. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. № 38. С. 223-229.
5. Боровик Ю. Т., Єлагін Ю. В., Полякова О. М. «Зелена економіка»: модель індустріального розвитку країни: сутність, принципи, перспективи для організаційно-управлінський аспект. *Вісник України. Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 69. С. 75-83. URL: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i69.200551>
6. Поясник Г. В. Роль екологічного підприємництва в умовах післявоєнної відбудови. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-11>.
7. Орловська Ю.В., Яковишина Т.Ф., Орловський Є.С. Зелене будівництво як складова політики ЄС що-до розвитку циркулярної економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. Вип. 5 (05). С. 365-371. URL: https://easterneurope-ebm.in.ua/journal/5_2016/70.pdf.
8. Чала В. С., Глуценко А. Основні напрямки розвитку європейської інтеграційної політики в контексті зеленої економіки. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 9. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13347171>.
9. Кумачова А. С. Політика формування та розвитку «зеленої економіки» як специфічний об'єкт державного регулювання. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 12. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=934>.
10. Каличева Н.Є., Чугуєв Ю.О. Концептуальні основи розвитку підприємств транспорту на засадах зеленої логістики. *Економічний простір*. 2023. № 188. С. 34-36. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1345/1295>
11. Обруч Г.В. Напрями реалізації цифрових та екологічних змін на залізничному транспорті: світовий та український досвід. *Концептуальна інтенсивність трансформаційних процесів соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання в умовах цифровізації: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Чобіток В. І. Х.*: Видавництво Іванченка І. С., 2024. С. 49-66.
12. Дикань В. Л. Національна модель індустріального розвитку країни: організаційно-управлінський аспект. *Вісник України. Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 81-82. С. 11-34.
13. Каличева Н.Є. Концептуальні положення управління еколого-економічним

розвитком підприємств залізничного транспорту. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент.* 2020. Вип. 43. С. 110-113.

14. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (Держенергоефективності). URL: <https://saee.gov.ua/pro-nas/pro-ahentstvo/misiia>

15. Зелена платформа. URL: <https://greenplatform.madeinukraine.gov.ua/>

16. Офіс зеленого переходу. URL: <https://ukrainian-climate-office.org/project/green-transition-office/>

REFERENCES:

1. Bukreieva D., Kovalenko T., Manukian A. (2023). «Zeleni» stratehii dlia staloho rozvytku pidpriemstva ta pidvyshchennia efektyvnosti yoho diialnosti. ["Green" strategies for sustainable development of the enterprise and increasing the efficiency of its activities]. *Economy and Society*, no. 56. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-121>

2. Mirosnychenko V. V., Torlo V. O. (2018). Problemy stanovlennia «zelenoi» ekonomiky v Ukraini. [Problems of the formation of a "green" economy in Ukraine]. *Scientific notes At UKMA. Economic Sciences*, no. 3, pp. 83-88.

3. Chaikovska M. A., Hlushchenko H. Yu. (2016). «Zelena ekonomika» yak skladova dosiahnennia stabilnosti v derzhavi. ["Green economy" as a component of achieving stability in the state]. *Economy and Entrepreneurship*, vol. 36-37, pp. 207-215.

4. Omelchuk D. S. (2023). Vtillennia zelenoi kontseptsii v stratehii diialnosti biznesu. [Implementation of the green concept into the strategy of business activity]. *Scientific notes of the Lviv University of Business and Law*, no. 38, pp. 223-229.

5. Borovyk Yu. T., Yelahin Yu. V., Poliakova O. M. (2020). «Zelena ekonomika»: sutnist, pryntsyry, perspektyvy dlia Ukrainy. ["Green economy": essence, principles, prospects for Ukraine]. *Bulletin of the economy of transport and industry*, no. 69,

pp. 75-83. Available at: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i69.200551>

6. Poiasnyk H. V. (2023). Rol ekolohichnoho pidpriemnytstva v umovakh pisliavoiennoi vidbudovy. [The role of ecological entrepreneurship in the conditions of post-war reconstruction]. *Economy and society*, no 47. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-11>.

7. Orlovska Yu.V., Yakovyshyna T.F., Orlovskiy Ye.S. (2016). Zelene budivnytstvo yak skladova polityky YeS shchodo rozvytku tsyrkuliarnoi ekonomiky. [Green construction as a component of EU policy on the development of a circular economy]. *Eastern Europe: economy, business and management*, vol. 5 (05), pp. 365-371 Available at: https://easterneurope-ebm.in.ua/journal/5_2016/70.pdf.

8. Chala V. S., Hlushchenko A. (2024). Osnovni napriamky rozvytku yevropeiskoi intehratsiinoi polityky v konteksti zelenoi ekonomiky. [Main directions of development of European integration policy in the context of a green economy]. *Achievements of the economy: prospects and innovations*, no. 9. Available at: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13347171>.

9. Kumachova A. S. (2015). Polityka formuvannia ta rozvytku «zelenoi ekonomiky» yak spetsyfichniy ob'ekt derzhavnogo rehuliuвання. [The policy of formation and development of the "green economy" as a specific object of state regulation]. *State administration: improvement and development*, no. 12. Available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=934>.

10. Kalycheva N.Ie., Chuhuiev Yu.O. (2023). Kontseptualni osnovy rozvytku pidpriemstv transportu na zasadakh zelenoi lohistyky. [Conceptual foundations of the development of transport enterprises on the basis of green logistics]. *Economic space*, no. 188, pp. 34-36. Available at: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1345/1295>

11. Obruch H.V. (2024). Napriamy realizatsii tsyfrovyykh ta ekolohichnykh zmin na zaliznychnomu transporti: svitovyi ta ukrainskyi dosvid. Kontseptualna intensyvni transformatsiinykh protsesiv sotsialno-ekonomichnoho rozvytku subiektiv hospodariuvannya v umovakh tsyfrovizatsii: kolektyvna monohrafiia za red. d.e.n., prof. Chobitok V. I. [Directions for implementing digital and environmental changes in railway transport: global and Ukrainian experience. Conceptual intensity of transformation processes of socio-economic development of business entities in the context of digitalization: collective monograph edited by Doctor of Economics, Prof. Chobitok V. I.] Kh.: Ivanchenko I. S. Publishing House, (in in Ukraine).
12. Dykan V. L. (2023). Natsionalna model industrialnoho rozvytku krainy: orhanizatsiino-upravlinskyi aspekt. [National model of industrial development of the country: organizational and management aspect]. *Herald of the economy of transport and industry*, no. 81-82, pp. 11–34.
13. Kalycheva N.Ie. (2020). Kontseptualni polozhennia upravlinnia ekoloho-ekonomichnym rozvytkom pidpriemstv zaliznychnoho transportu. [Conceptual provisions of management of ecological and economic development of railway transport enterprises]. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management*, vol. 43, pp. 110-113.
14. Derzhavne ahentstvo z enerhoefektyvnosti ta enerhozberezhennia Ukrainy (Derzhenerhoefektyvnosti). [State Agency for Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine (State Energy Efficiency Agency)]. Available at: <https://saee.gov.ua/pro-nas/pro-ahentstvo/misiia>
15. Zelena platforma. [Green Platform]. Available at: <https://greenplatform.madeinukraine.gov.ua/>
16. Ofis zelenoho perekhodu. [Green Transition Office]. Available at: <https://ukrainian-climate-office.org/project/green-transition-office/>

Стаття надійшла 19.11.25

Стаття прийнята до друку після рецензування 4.12.25